

Stockholm den 8 mars 2004

Miljödepartementet
Maria Schultz
103 33 Stockholm

Naturvårdsverkets redovisning av regeringsuppdraget att ta fram förslag till ett sextonde miljö kvalitetsmål: Ett rikt växt- och djurliv – Förslag till miljö kvalitetsmål för biologisk mångfald.

Skogsindustrierna har beretts möjlighet att inkomma med synpunkter på ovanstående förslag och vill anföra följande.

Allmänt

Regeringen har angivit som skäl till införandet av ett sextonde miljö kvalitetsmål att det skulle ge en tydligare målstruktur. Skogsindustrierna ställer sig tveksamma till huruvida tydligheten förbättras med detta förslag till övergripande mål och anser att en komplettering av befintlig målstruktur kan vara en bättre väg att gå. Delmålen som föreslås är till stor del program-, utvecklings, och utredningsmål som myndigheterna internt kan sätta upp utan att riksdagen fattar beslut om ett nytt övergripande miljömål. Skogsindustrierna föreslår att det övergripande miljömålet ska ses som en vision som vi alla ska arbeta för att uppfylla i stället för ett nytt miljömål. Jämför Vägverkets nollvision om döda i trafiken.

En stor brist i förslaget är den i princip obefintliga konsekvensbeskrivningen när det gäller de samhällsekonomiska konsekvenserna. En analys av både delmålen och generationsmålet konsekvenser för avverkningsmöjligheterna i skogen bör också genomföras.

Under respektive delmål beskrivs under punkten *Genomförande och ansvariga* hur Naturvårdsverket i samarbete med övriga nämnda intressenter ska gå vidare i aktuellt delmål. Här upplever Skogsindustrierna att markägare och de areella näringarna bör delta i processen, i nuvarande förslag gäller det endast delmål 2 respektive 6.

Nytt miljö kvalitetsmål för biologisk mångfald

Med hänsyn till forskarnas förmedlade bild av en omfattande utdöendeskuil i det svenska skogslandskapet, känns det föreslagna miljömålet som ett mycket svåruppnått mål. Skogsindustriernas bedömning är att målet blir svårt att uppnå även om all markanvändning idag upphörde, något som vi betvivlar är den politiska avsikten. Denna typ av mål känns därför inte som ett vettigt styrmedel och uttrycker inte heller vad vi tror är samhällets egentliga uppfattning om balansen mellan produktion och miljö. I tidigare uttryckta skogspolitiska mål har man mer allmänt talat om vikten av att arter bevaras eller att biologisk mångfald kan säkras. Skogsindustrierna föreslår att dessa formuleringar kvarstår.

Skogsindustrierna vill peka på att miljö kvalitetsmålet är kraftigt inriktat på skydd och bevarande medan den generella hänsynen i det hållbara nyttjandet inte beaktas. Tillvaratagande av virke för olika nyttiga ändamål är en förutsättning för att resurser för aktivt bevarande av biologisk mångfald ska kunna skapas. Skogsbrukets planeringsprocesser låter sig väl samordnas med planeringsprocesserna för biologisk mångfald.

Naturvårdsverket föreslår som övergripande mål att "Alla arter som naturligt förekommer i Sverige ska kunna fortleva i långsiktigt livskraftiga bestånd med bibehållen genetisk variation...." Vad innebär "bibehållen genetisk variation" i praktiken? I rapporten kan man delvis uttolka det som att Naturvårdsverket med detta menar att alla arter skall finnas kvar inom sina naturliga utbredningsområden. Skogsindustrierna bedömer att det är en nog så svår målsättning att se till att alla arter överlever inom landet. Den månghundraåriga omdaning av det svenska landskapet har påverkat arternas utbredning i hög grad.

Ett av delmålen är att ta fram en "nationell vägledning för bevarande av geografisk och genetisk variation". Vi anser att denna vägledning bör tas fram först så att man utifrån denna konkret vet vad Naturvårdsverket avser med "bevara geografisk och genetisk variation" och så att man därefter kan göra en konsekvensanalys utifrån denna.

Skogsindustrierna föreslår att **"med bibehållen genetisk variation"** utgår i det övergripande målets första mening.

Det övergripande målets sista mening lyder: "Naturen med dess växter, djur och övriga organismer är en väsentlig del av människans livsmiljö och en grund för vår hälsa och välfärd". Meningens innehåll är riktigt men kopplingen till delmålen som till stor del går ut på att bevara rödlistade arter ger felaktiga associationer till meningen. Vi bedömer inte att bevarandet av rödlistade arter har någon betydelse för svenska folkets hälsa och välfärd. Vi bedömer artbevarandet främst som en etisk fråga och tror inte att ohälsotalen i Sverige skulle bli lägre vid ett lägre antal rödlistade arter. **Meningen borde därför kunna utgå.**

Delmål 1- Regionala landskapsstrategier

I grunden anser Skogsindustrierna att förslaget till regionala landskapsstrategier är positivt. Här är det viktigt att det regionala arbetet vilar på en övergripande nationell strategi för att inte hamna i en situation där ambitionerna blir jämnt fördelade över landet, vilket inte värdena för den biologiska mångfalden är. Vidare bör skrivningen om ekologiska landskapsplaner förtydligas så att det klart framgår att de avser planer för användningen av samhällets instrument – inte hur markägarnas frivilliga åtaganden ska se ut.

Delmål 2- Restaurering av biotoper

Skogsindustrierna vill även för detta delmål peka på vikten av ett nationellt övervägande till grund för de nödvändiga prioriteringarna.

Delmål 3- Nationell vägledning för bevarande av geografisk och genetisk variation

Skogsindustrierna anser det vara viktigt med nationell prioritering och anser att delmålet fyller en viktig funktion.

Delmål 4- Skydd av hotade arter

Skogsindustrierna bedömer målet att minska antalet hotade arter med 30 % tom år 2015 som mycket svårt att uppnå. Det faktum att vi har en ”utdöendeskuld”, förväntat utdöende av arter till följd av redan inträffade förändringar i landskapet, samtidigt som Artdatabanken går igenom nya organismgrupper torde innebära att antalet listade arter snarast kommer att öka under perioden. En omklassning till 2015 torde kräva en förnyad bedömning där insatta restaureringsåtgärders positiva effekter tas ut i förtid, eftersom de restaureringar vi gör nu kommer inte att ge resultat redan till 2015.

Skogsindustrierna föreslår därför att man tar bort det preciserade målet 30 % och i stället anger inriktningsmål om att antalet hotade arter bör ha minskat till 2015.

Delmål 6- Förvaltning av viltstammar

Skogsindustrin anser att förslagen är positiva men att vissa grundläggande strukturella åtgärder måste vidtas för att möjliggöra en varaktigt förbättrad och uthållig viltförvaltning.

En av de mest uppenbara faktorerna för att viltstammarna inte har reglerats bättre till markernas förutsättningar är, att ansvarsfördelningen mellan markägare och jägare i jaktlagstiftningen inte är tillräckligt tydlig. Lagtexten bör därför snarast formuleras om så att det blir ställt utom allt tvivel att markägaren har ansvaret för att ange hur mycket vilt markerna kan bära. Likaså bör det göras tydligt att markägarna har rätt att kräva att jägarna skall verkställa den nödvändiga avskjutningen som blir följderna av markägarnas mål.

Vidare anser Skogsindustrierna att tidsperioden för att införa ett nytt viltförvaltningssystem är alltför väl tilltagen. Arbetet med ett nytt förvaltningssystem för älg bör prioriteras och ett sådant bör vara infört inom 2-3 år.

Nuvarande system bär fortfarande spår av den tid då älgen skulle värnas som hotad art. Det är viktigt att i ett nytt system avreglera så långt som möjligt men att samtidigt stödja det lokalt förankrade arbetet. Detta kräver att medel som inflyter till viltvårdsfonderna används för att stödja praktisk älgförvaltning genom återkommande inventeringar av skadors omfattning samt älgstammens storlek och fördelning. Skadeinventeringarna kan med fördel administreras av skogsvårdsorganisationen och inventeringar angående älgstammen inom ramen för Jägareförbundets sk. allmänna uppdrag och med öronmärkta pengar för just dessa ändamål. I övrigt bör utformningen av det nya systemet till stor del överlåtas till markägar- och jägarorganisationer i samverkan.

Flera av förslagen under delmål 6 bär tyvärr en prägel av övertro på myndighetsstyrning och reglering. Istället bör den lokala viltförvaltningen stärkas genom avreglering och större lokalt ansvar. I den processen är dock stöd med inventeringar av både skador och viltstammars numerär av stor betydelse. Det sistnämnda gäller arter där numerären huvudsakligen regleras genom jakt.

Dagens förvaltningsenheter är ofta inoptimalt avgränsade ur ett förvaltningsperspektiv, både avseende storlek och geografisk belägenhet. Därför bör stor uppmärksamhet snarast ägnas åt att etablera biologiskt avgränsade förvaltningsenheter, som omfattar både sommar- och vintervisten för de lokala viltstammarna. Dessa enheter bör sedan utgöra grund för olika typer av datainsamling som är nödvändiga för förvaltningen. Först då blir de lokala förvaltningsdiskussionerna mellan markägare och jägare meningsfulla.

Övriga förslag

Under rubriken övriga förslag läggs ett antal synpunkter in vars status känns oklara.

Störningar under fortplantningstid är den punkt som kan få allvarligast konsekvenser för den svenska skogsnäringen. Ett uthålligt utnyttjande innebär alltid en viss störning. Fokus bör i stället riktas på svårreparerade förluster av arter eller miljöer eftersom det måste vara oerhört få arter vars fortlevnad hotas till följd av skogsbrukets avverkningar under fortplantningstid specifikt. Här handlar det inte längre om skydd av den biologiska mångfalden utan snarare om skydd av individer.

Konsekvensbedömning

Som redan nämnts i inledningen har Naturvårdsverket i sitt förslag valt att inte analysera de stora och långsiktiga effekterna av förslaget. Nuvarande analys är begränsad till konsekvenserna för berörda myndigheter. Skogsindustrierna anser att en genomgående analys av vad en nollvision faktiskt kommer att innebära krävs innan miljömålet fastställs.

Forskning

Skogsindustrierna anser att ett större sammanhållet nationellt forsknings- och utvärderingsprogram är av stor vikt för att säkerställa den biologiska mångfalden och effektivisera den naturvård som genomförs. Det kan ge en vetenskaplig grund för kommande revisioner av rödlistan och en utveckling av använda naturvårdsstrategier och metoder i skogslandskapet.

SKOGSINDUSTRIERNA

Stefan Wirtén

Linda Eriksson